
(дата звернення: 01.10.2022).

5. Перелік пам'яток Львівської області // Вікімедіа Україна: блог громадської організації. URL: <https://blog.wikimedia.org.ua/2012/09/11/lviv-2> (дата звернення: 01.10.2022).
6. Території та об'єкти природно-заповідного фонду // Львівська обласна військова адміністрація. URL: <https://loda.gov.ua/useful-info/34860?authorId=17111> (дата звернення: 01.10.2022).

Світлана НОВИЦЬКА, Любов ЯНКОВСЬКА

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ В РЕКРЕАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Ресурси поверхневих вод Тернопільської області представлені річками, озерами, водосховищами, які є придатними для відпочинку населення на всій своїй протяжності, або частково. Вони прикрашають ландшафт, створюють сприятливий мікроклімат, дозволяють відпочиваючим займатись водним спортом, катанням на човнах і інших моторних і безмоторних засобах, рибалкою, пляжно-купальним відпочинком.

Основними видами рекреаційної діяльності на водоймах Тернопільської області є купання і сонячні ванни, рибалка, відпочинок на узбережжях, катання на човнах. Сприятливий для цих цілей період починається практично на усіх водоймах області на початку червня і закінчується наприкінці серпня. Для водно-спортивної рекреації сприятливий період триває з квітня по жовтень.

Основу гідромережі Тернопільської області складають річки, яких налічується близько 2400, при чому переважна більшість – це річки з довжиною менше 10 кілометрів (лише 120 річок області мають довжину більше 10 км). Частка малих і найменших річок в загальній кількості водотоків складає 98,5 % [179]. Річки належать до двох басейнів: басейну Дністра, який займає 82 % території, і басейну Прип'яті – 18 %. Більшість річок безпосередньої рекреаційної ролі не відіграють, але вони надають різноманітності і мальовничості ландшафту і, за певних умов (наприклад, чистота води, впорядкування пляжів), можуть вабити до себе рекреантів.

Великих природних озер на території Тернопільської області немає, маленькі (площею у десятки і сотні квадратних метрів) є в багатьох місцях. Майже всі вони карстового походження. Озера Тернопільщини не придатні для пляжно-купального відпочинку, але є цікавими для наукової і пізнавальної рекреації.

Оскільки на Тернопільщині природних озер мало і вони невеликі, то зарегулювання течій річок в будь-яких їх частинах дає можливість більш повного використання водних рекреаційних ресурсів. Великого значення набуває освоєння багатих рекреаційно-оздоровчих ресурсів штучно створених водойм – водосховищ і ставків, особливо тих, що знаходяться у населених пунктах зі сприятливими для відпочинку умовами, за рахунок чого зростає їх рекреаційна ємність у результаті збільшення довжини берегової лінії і площі акваторії, зменшується сухість повітря, знижується спека, покращується психоемоційний стан рекреанта. Яскравим прикладом може послужити Тернопільське водосховище, як складова РЛП “Загребелля”, яке у літній період служить головним місцем масового короткотривалого відпочинку місцевого населення. Також наявність значних за площею водосховищ створює умови для розвитку спортивних видів рекреаційної діяльності: гребля, парусний спорт, водний туризм. В басейнах річок розташовано 886 ставків і 26 водосховищ, що свідчить про інтенсивне зарегулювання річкового стоку. Їх площа складає 8370 га. Рекреаційний потенціал ставків є досить низьким, оскільки більшість з них мають глибину 0,5-1,5 м, зарослі рослинністю і заболочені, їх береги не пристосовані до розвитку масової рекреації (зокрема купання та прийняття сонячних ванн), але мальовничі береги ваблять рекреанта на пікніки,

глибші ставки використовуються для рибної ловлі. Найбільше штучних водойм розташовано в басейні р. Серет, загальною площею понад 1320 га. [1].

Для деяких водосховищ характерні заболочені береги, непридатні для масового відпочинку, тому у районі водосховищ доцільно проводити організацію ландшафту для масового пляжно-купального відпочинку, веслування на човнах, водних видів спорту, а взимку для віндсерфінгу [2]. Температура води водосховищ в межах Тернопільської області коливається від 15⁰С в травні, до +20 - +22⁰С в липні і +17 - +19⁰С в серпні. За температурним режимом їх можна віднести до прохолодних і теплуватих, а за температурним режимом і тривалістю купального сезону (90-100 днів) – до водойм з доброю оцінкою. На водосховищах, призначених для водозабезпечення міст, можливі практично більшість видів відпочинку (гребля, вітрильний спорт, рибальство тощо), однак при обов'язковій умові належного санітарно-технічного устаткування закладів і зон відпочинку і строгому дотриманні правил користування цими водоймами з метою збереження якості води.

У Тернопільській області зосереджені також значні запаси лікувальних вод. Води без специфічних компонентів зосереджені в Борщівському і Теребовлянському районах. До них належать гідрокарбонатно-сульфатно-хлоридно-натрієві, сульфатно-кальцієві і сульфатно-натрієво-кальцієві, гідрокарбонатно-хлоридні натрієві, сульфатно-хлоридні натрієві. Запаси сульфідних вод приурочені до центральної частини: на ділянках Конопківка-Настасів та Сороцьке-Козівка. Води типу “Нафтуса” і “Друскінінкай” зосереджені в районі смт Гусятин і використовуються для санаторно-курортного лікування хворих на захворювання нирок і сечовивідних шляхів. Також в межах Тернопільської області є бромні (с. Сороки Буцацького району) і кременисті води, а також розсоли хлоридні натрієві, що застосовуються для лікування хвороб опорно-рухового апарату, периферійної нервової системи, серцево-судинних захворювань. Гідромінеральні ресурси Тернопільської області можна вважати умовно сприятливими для санаторно-курортного лікування [3].

Водні ресурси Тернопільської області є сприятливими для розвитку всіх функціональних типів рекреації – лікувально-оздоровчої, оздоровчо-спортивної, спортивно-туристської, пізнавальної, любительської.

Література:

1. Новицька С.Р. Водні рекреаційні ресурси: еколого-географічний аналіз і оцінювання // Наукові записки ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія.– Тернопіль: Видавн. відділ ТНПУ, 2007. - №1 –С. 158-167.
2. Питуляк М.Р. Сучасний стан та оптимізація рекреаційних функцій ландшафтно-рекреаційних областей і районів Тернопільщини // Український географічний журнал. – Київ: “Академперіодика”, 1999. - № 3 (27) – С. 37-38.
3. Царик Л., Чернюк Г. Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки та аналізу (на прикладі Тернопільської області) - Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. - 188 с.

Любов АЛЬТГАЙМ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ЕКСКУРСІЙНІ МАРШРУТИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЇХ ФОРМУВАННЯ

До початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну нараховувалось понад 2,7 млн. осіб, які мають інвалідність, серед них понад 222,3 тис. осіб із I групою інвалідності, 900,8 тис. осіб із II групою інвалідності, 1416 тис. осіб із III групою інвалідності та понад 163,9 тис. дітей з інвалідністю.[3] Щороку 3 грудня разом із світовою спільнотою Україна відзначає день людей з інвалідністю. Разом із нами живуть люди, фізичні можливості яких обмежені. Це ті, хто із певних причин не може повноцінно забезпечувати себе, доглядати за собою. Інвалідність може бути вродженою і набутою внаслідок травм, інфекцій, тощо. Із